

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Rejectis duabus primis sententiis tertia ut probabilior eligitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

novam aliquam relationem realem. Ita similiter, A quamvis satisfactio condigna & rigurosa, causaret inter homines obligationem illam acceptandi in eo qui exhibetur, non tamen in Deo, quia Deus est superioris ordinis, & habet dominium absolutum & universale super omnia.

ARTICULUS V.

A qua virtute satisfactio Christi processerit?

Explicatis conditionibus ad rigorem iustitiae in satisfactione Christi requisitis, superest ad hujus disputationis complementum, ut principium à quo fuit elicitata talis satisfactio declaremus. In cuius difficultatis resolutione varie opinantur Auctores, quibusdam asserentibus cum Vazque & Vincentio Asturicensi, illam non fuisse elicitam ab unica tantum virtute, sed à pluribus simul concurrentibus ad satisfaciendum; alijs contententibus cum Suarez, & Lorca, eam à virtute Religionis processisse; alijs vero sentientibus cum Medina, Alvare, & Nazario, eam fuisse actum iustitiae commutativae: quae sententia probabilior est, & in Schola D. Thomae communior. Unde sit.

§. I.

Reiectis duabus primis sententijs, tertia ut probabilior eligitur.

132. **D**ico primò, satisfactionem Christi non fuisse elicitam à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali.

Probatur breviter: Actus qui versatur circa objectum honestum, quod à pluribus virtutibus non respicitur, non elicitur à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali, quae circa tale objectum versatur: Atqui satisfactio Christi versatur circa objectum honestum, quod à pluribus virtutibus non respicitur: Ergo non à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali fuit elicitata. Major est certa, nulla enim virtus potest elicere aliquem actum in quo non reluceat ratio formalis sui objecti. Minor verò sic ostenditur. Objectum satisfactionis Christi est compensare injuriam Deo illatam per peccatum, & inter Deum offensum, & homines peccatores, perfectam constituere aequalitatem: At hoc, ut per se constat, ad omnes virtutes non spectat, sed ad aliquam specialem: Ergo &c.

133. Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Quotiescunque in aliquo actu reperitur speciale bonum, specialem habens difficultatem objectivam, debet poni specialis virtus, ad illud eliciendum; virtutes enim non ponuntur in anima, nisi ad vincendas difficultates quae reperiuntur in prosecutione honesti: Sed in satisfactione Christi reperitur speciale bonum, specialem habens difficultatem objectivam, scilicet compensationem divinae injuriae ad aequalitatem: Ergo debet poni specialis virtus ad illam eliciendam.

134. Confirmatur amplius: In nobis satisfactio imperfecta quam Deo exhibemus pro peccatis nostris, non procedit à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali & determinata, scilicet à penitentia: Ergo etiam satisfactio perfecta & condigna, quam Christus Deo obtulit pro peccatis nostris, debuit ab aliqua virtute determinata procedere.

Dico secundò, satisfactionem Christionem fuisse elicitam à virtute religionis.

Probatur: Ad religionem pertinet exhibere debitum honorem Deo, in quantum est primum principium creationis & gubernationis rerum, & pro hoc distinguitur ab alijs virtutibus, ut docet Thomas 2. 2. quæst. 81. art. 3. At Christi satisfactio non ordinabatur formaliter ad exhibendum reverentiam Deo, ut primo rerum principio, sed potius ut offensa per peccata hominum: Ergo non procedebat à virtute religionis.

Dico tertio, specialem illam virtutem à qua satisfactio Christi fuit elicitata, pertinere ad iustitiam, non legalem, aut distributivam, sed commutativam.

Prima pars hujus assertiois breviter fundetur. Ubi est verum & proprium jus ad satisfactionem exigendam, constituenda est aliqua virtus ad iustitiam pertinens, quae talem satisfactionem exhibeat: Sed in Deo erat verum & proprium jus ad satisfactionem exigendam à Christo pro peccatis hominum: Ergo virtus quae Christum inclinabat ad talem satisfactionem Deo exhibendam, pertinebat ad iustitiam. Major est evidens, in enim servandum vel reparandum ubi laesum fuerit, est proprium objectum iustitiae. Minor etiam est certa, quia cum Christus se praestitisset eadem & fideiorem pro hominibus, erat obligatus ad satisfaciendum Deo pro illis: quando enim debitor principalis est insolubilis, tunc fidei iussor tenetur pro illo solvere, & potest cogi à creditore, ut videmus quotidie fieri in civibus: Ergo in Deo erat verum & proprium jus ad satisfactionem exigendam à Christo pro peccatis hominum.

Probatur etiam secunda pars, quae asserit satisfactionem Christi ad iustitiam legalem aut distributivam non pertinere. Iustitia legalis quae tollitur inter cives & rempublicam versatur, non respicit illarum injuriae compensationem, sed potius boni communis promotionem: Atqui satisfactio Christi, non per se primò ordinatur ad bonum totius generis humani, sed potius ad bonum divinum, compensando injuriam Deo illatam: Ergo satisfactio Christi ad iustitiam legalem non pertinet.

Quod verò non pertineat ad distributivam, manifestum est, quia haec iustitia non habet constituitur aequalitatem arithmeticam, seu rei ad rem, hoc enim est proprium commutativae, sed geometricam tantum, distribuendo communia bonae secundum conditionem & dignitatem uniuscuiusque: At Christi satisfactio non est huiusmodi, sed constituit aequalitatem rei ad rem, ut ex dictis art. 2. constat: Ergo ad iustitiam distributivam non pertinet. Adde quod iustitia distributiva per se primò respicit distributionem bonorum communium rempublicae, quod non attenditur in satisfactione Christi.

Ex his probata manet tertia pars conclusionis, cum enim triplex tantum detur species iustitiae proprie dictae, nimirum legalis, distributiva, & commutativa, si Christi satisfactio pertineat ad iustitiam proprie dictam, eaque non sit legalis, vel distributiva, superest tantum quod sit commutativa. Unde in Scriptura Christi satisfactio vocatur nomine emptionis, redemptionis, solutionis pretij &c. ut patet 1. ad Corinth. 6. & 7. 1. Petri 1. Psal. 129. qui omnes sunt actus iustitiae commutativae: imò Psalm. 88. secundum expositionem Augustini, vocatur nomine commutativae.

nis, dum dicitur, *Exprobraverunt commutationem A*
Christi: commutatio autem est actus iustitiæ
commutativa.

140 **C**onfirmatur: Ad iustitiam commutativam
duo requiruntur & sufficiunt, scilicet stricta ob-
ligatio ad solvendum debitum, & perfecta æ-
qualitas in compensatione illius; unde religio,
penitentia, gratitudo, & similes virtutes quæ
suad ad alterum, deficiunt à ratione strictæ ius-
titia, & continentur partes potentiales illius;
quia vel à ratione perfecta æqualitatis, vel à ra-
tione stricti debiti & obligationis recedunt, ut
docet S. Thomas 2.2. quæst. 86. Sed in Christi
satisfactio hæc duæ conditiones reperitur,
fuit enim condigna & æqualis offensæ, imò &
superexcedens, ut supra ostendimus; & aliunde, B
cum pro hominibus se vadem & fideiussorem
Christus præstitisset, tenebatur ex iustitia ad sol-
vendum debitum: Ergo satisfactio Christi fuit
actus iustitiæ commutativa.

§. II.

Precipua objectiones solvuntur.

141 **O**bjicies primò: Inter patrem & filium, do-
minum & servum, non datur iustitia com-
mutativa, ut sæpe docent Aristoteles & D. Tho-
mas: Sed Christus est Filius Dei, & in quantum
homo, servus illius, juxta illud Prophetæ Psal-
terii, *O Domine quia ego servus tuus: Ergo inter*
Christum & Deum non potest esse iustitia com-
mutativa, subindeque nec satisfactio Christi ab
illo procedere.

142 **C**onfirmatur: Iustitia commutativa non est
inter æquales, nam sicut iustitia legalis est
paris ad totum, & distributiva totius ad partes,
ita commutativa est partis ad partem, id est æ-
qualitas ad æqualem: Sed Christus, in quantum
Deo satisfaciebat, non erat ipsi æqualis, quia sa-
tisfaciebat in quantum homo, ideoque ut minor
Deo: Ergo satisfactio illius non procedebat à
iustitia commutativa.

143 **A**d objectionem respondeo quod licet apud
homines inter patrem & filium, dominum &
servum, non possit reperiri iustitia commutati-
va; præsertim si sit sermo de filio nondum e-
mancipato, sed sub tutela parentum constituto;
benè tamen inter Christum & Deum. Ratio dis-
paritatis est, quia apud homines filius, ut talis,
nunquam potest esse æqualis patri in jure pro-
prietatis, cum nihil habeat filius, ut talis, quod à
patre per voluntariam & gratuitam communi-
cationem non accepit; & similiter servus ni-
hil habeat, quod non pertineat ad dominum, cui
legali vinculo subijctur.

144 **A**dde etiam quod filius non potest reddere al-
iquid æquivalens aut ad æquans esse naturale,
quod à patre gratuita communicatione accepit,
propter quod Aristoteles ait, quod diis, parenti-
bus, & magistris, æquale reddere non valemus.
Hæc autem in Christo locum non habent, quia
cum sit Deus & homo simul, ratione suppositi di-
vini, habet æquale jus & dominium in proprias
operationes, ac ipse Deus; unde est ipsi æqualis in
jure proprietatis; & licet sit Filius Dei, non ta-
men accipit esse gratuito & liberè, sicut filius in
humanis recipit à patre, sed necessariò & per
modum naturæ; nec est inferior Patri, sed æqua-
lis perfectionis & dignitatis cum ipso, juxta il-
lud Apostoli ad Phil. 2. *Non rapinam arbitratus est*
esse se æqualem Deo; unde inter Christum & Deum,

facilius quàm inter patrem & filium in huma-
nis, reperiri potest iustitia commutativa.

144 **A**d confirmationem, concessâ Majori, distin-
guo Minorem: Christus in quantum Deo satis-
fecit, non erat ipsi æqualis, si ly *in quantum* red-
plicet supra principium quo satisfactionis, con-
cedo Minorem. Si redplicet supra principium
quod, nego Minorem. Similiter ad probatio-
nem Minoris, eadem distinctio adhiberi debet.
Adde etiam ad iustitiam commutativam non
requiri omnimodam æqualitatem inter perso-
nam satisfaciendam, & illam cui fit satisfactio,
sed sufficere æqualitatem in jure proprietatis, ut
supra dicebamus. Licet autem Christus, in-
quantum homo, non æqualis Deo in jure pro-
prietatis, benè tamen in quantum suppositum
divinum, sub hac enim ratione habet æquale
jus in suas operationes, ac ipse Deus.

145 **O**bjicies secundò: Christus non erat obliga-
tus ex iustitia ad satisfaciendum Deo pro offen-
sis hominum: Ergo satisfactio Christi non fuit
actus iustitiæ commutativa. Consequentia vi-
detur manifesta, si enim aliquis non teneatur al-
teri satisfacere, hujusmodi satisfactio non erit ac-
tus iustitiæ, sed benevolentia & charitatis: Er-
go idem dicendum erit de satisfactioe Christi,
si ad illum non sit obligatus ex iustitia. Antece-
dens verò probatur. Ex nullo alio capite Chris-
tus tenebatur pro peccatis hominum mori &
satisfacere, nisi quia præceptum moriendi acce-
perat, juxta illud Joan. 14. *Sicut mandatum mihi*
dedit Pater, sic facio: Atqui tale mandatum non
obligat illum ex iustitia, sed ex obedientia, &
charitate: Ergo Christus non erat obligatus ex
iustitia ad satisfaciendum Deo pro peccatis ho-
minum, ac proinde ex sola charitate & miseri-
cordia pro peccatis humani generis satisfecit, &
ut dicitur Ilatæ 53. Oblatus est, quia ipse voluit.

146 **R**espondeo negando Antecedens, licet enim
Christus absolute non esset obligatus ex iustitia
ad satisfaciendum Deo pro peccatis generis hu-
mani, nihilominus quatenus erat caput homi-
num, & in quantum se præstitit vadem & fi-
deiussorem pro illis, tenebatur ex iustitia satis-
facere; quia ut sæpe diximus, quando debitor
principalis est insolubilis, ille qui se præstitit
vadem pro illo, obligatur ex iustitia ad satisfac-
iendum & solvendum: nihilominus quia Chris-
tus ex infinita charitate & misericordia, talem
obligationem & debitum in se suscepit, Pro-
pheta dicit, *Oblatus est quia ipse voluit.*

147 **I**nstantis, Fideiussor non majorem in se susci-
pit obligationem, quàm haberet debitor prin-
cipalis: Sed homo, qui erat debitor principalis,
non tenebatur ex iustitia satisfacere: Ergo nec
Christus. Major est certa, Minor probatur. Ob-
ligatio satisfaciendi ex iustitia, ortum non habet
nisi ex iustitia violata; ubi enim iustitia violata
non est, ipsa iustitia non exigit nec præcipit com-
pensationem: Sed homines peccando non vio-
lant semper iustitiam specialem & propriè di-
ctam; alias enim in quolibet peccato duæ de-
formitates reperirentur: v. g. in actu intempe-
rantia, deformitas intemperantia, & præterea
deformitas in iustitia specialis, quæ diversæ de-
formitates constituerent talem actum intra di-
versam speciem peccati, & sic tenerentur homi-
nes se accusare in confessione de duplici illa de-
formitate & malitia: Ergo &c.

148 **R**espondeo distinguendo Minorè: Homo non
tenebatur ex iustitia satisfacere, Per se, nego
Mino-